

POSTANOWIENIE

Dnia 19 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Elżbieta Karska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Maria Szczepaniec

SSN Grzegorz Żmij

w sprawie z odwołania B. S.

od decyzji Ministra Sprawiedliwości nr DKO-[...] z dnia 23 maja 2022 r.

o udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych

w dniu 19 października 2023 r.,

oddala odwołanie

PB

UZASADNIENIE

Decyzją z 23 maja 2022 r., DKO-[...], Minister Sprawiedliwości, działając na podstawie art. 93 § 1, 3 i 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych, Dz.U. 2020, poz. 2072 z późn. zm. (dalej: p.u.s.p.), odmówił sędzi Sądu Rejonowego w K. B.S. (dalej także jako Odwołująca) udzielenia płatnego urlopu dla poratowania zdrowia.

W uzasadnieniu Minister Sprawiedliwości wskazał, że B.S. urodziła się w 1979 r. Od 2005 r. była zatrudniona na stanowisku asystenta sędziego w sądzie Okręgowym w K. Od 2016 r. jest sędzią Sądu Rejonowego w K. W czerwcu 2021 r. została poddana operacji kręgosłupa szyjnego. Od 1 czerwca 2021 r. do 5 maja 2022 r. sędzia nieprzerwanie przebywała na zwolnieniach lekarskich, a w maju i czerwcu 2022 r. korzystała z urlopu wypoczynkowego.

W orzeczeniu numer [...] z 17 maja 2022 r. lekarz stwierdził, że wobec braku przeciwwskazań zdrowotnych jest zdolna do wykonywania prac na dotychczasowym stanowisku. Termin następnego badania okresowego wyznaczył na 17 maja 2026 r.

Zdaniem Ministra Sprawiedliwości przedstawiona dokumentacja, długotrwałe leczenie i systematyczna rehabilitacja przyniosły pozytywne rezultaty i stan zdrowia sędzi uległ poprawie w stopniu umożliwiającym dalsze pełnienie obowiązków służbowych.

Powyższą decyzję sędzia zaskarżyła w całości z uwagi na naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 93 § 1 p.u.s.p., polegające na przyjęciu, że urlop dla poratowania zdrowia jest tożsamy z okresem niezdolności do wykonywania obowiązków sędziego i wniosła o zmianę decyzji oraz udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia. W odwołaniu opisała swoje problemy zdrowotne i trudności z jakimi boryka się w pracy, akcentując, że w jej przypadku bezwzględnie wskazana jest długotrwała rehabilitacja, która rokuje trwałą poprawę stanu zdrowia i pozwoli uniknąć grożącej jej kolejnej, ryzykownej operacji kręgosłupa.

W odpowiedzi na odwołanie Minister Sprawiedliwości wniósł o jego nieuwzględnienie podnosząc, że z zaświadczenia lekarskiego z 7 lutego 2022 r. wynika, że konieczne jest systematyczne, długotrwałe leczenie rehabilitacyjne i farmakologiczne sędzi, ale *de facto* trudno powiedzieć jak długo ono będzie trwało i czy w tym okresie niemożliwe będzie pełnienie przez nią służby sędziowskiej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 93 § 1 p.u.s.p., sędziemu można udzielić płatnego urlopu dla poratowania zdrowia w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia, jeżeli leczenie to wymaga powstrzymania się od pełnienia służby. Urlopu dla poratowania zdrowia udziela Minister Sprawiedliwości; nie może on przekraczać sześciu miesięcy (art. 93 § 2 i 3 p.u.s.p.). W przypadku odmowy udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia sędziemu przysługuje w terminie 14 dni od dnia otrzymania odmowy odwołanie do Sądu Najwyższego (art. 93 § 4 p.u.s.p.).

Zagadnienie dotyczące kontroli decyzji Ministra Sprawiedliwości w trybie art. 93 § 4 p.u.s.p. było przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego w wyroku z 15 marca 2018 r., III KRS 1/2018, OSNP 2018 nr 9, poz. 131, w którym przyjęto, że „decyzja Ministra Sprawiedliwości w przedmiocie udzielenie sędziemu urlopu dla poratowania zdrowia nie jest decyzją uznaniową”.

W uzasadnieniu wyroku zawarto istotne ogólne zasady dotyczące odwołań składanych do Sądu Najwyższego w trybie art. 93 § 4 p.u.s.p.

Wynika z nich, po pierwsze, że zakres postępowania przed Sądem Najwyższym w sprawie z odwołania sędziego w przedmiocie odmowy udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia nie został odrębnie unormowany w p.u.s.p. Ukształtowanie postępowania w sekwencji Minister Sprawiedliwości, a następnie odwołanie do Sądu Najwyższego, wyklucza też tryb postępowania przed sądem powszechnym. Oznacza to odrębne unormowanie prawa do urlopu dla poratowania zdrowia niż zwykły tryb postępowania przed sądem powszechnym.

Po drugie, Sąd Najwyższy nie działa instancyjnie, nie prowadzi postępowania dowodowego ani jego nie ponawia i nie poszerza. Tym samym jest związany ustalonym w sprawie stanem faktycznym, a sprawę rozpoznaje w granicach odwołania. Wobec tego (argument z art. 398³ § 1 *in fine* k.p.c.) odwołanie można oprzeć na podstawie naruszenia prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie lub też na podstawie naruszenia przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Podstawą nie mogą być jednak zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.). Oznacza to, że nie można brać pod uwagę faktów i dowodów, które zaistniały po dniu wydania zaskarżonej decyzji Ministra Sprawiedliwości.

Po trzecie, procedowanie w obrębie prawa do tego urlopu nie powinno oscylować w domenie swobodnego uznania organu rozstrzygającego.

Po czwarte, kryteria muszą być transparentne. Sędziemu można udzielić płatnego urlopu dla poratowania zdrowia w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia, jeżeli leczenie to wymaga powstrzymania się od pełnienia służby (§ 1), podmiotem uprawnionym do udzielenia urlopu jest Minister Sprawiedliwości, termin jego udzielenia nie może przekraczać sześciu miesięcy oraz istotny

jest cel – przeprowadzenie zaleconego leczenia. Jest to zwrot niedookreślony, w obrębie zaleconego leczenia mieszczą się wszelkie formy regeneracji sił, w tym także leczenie szpitalne, uzdrowskowe, rehabilitacyjne. Natomiast udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia nie jest uzależnione od kryterium stażowego (lat służby sędziego), po upływie, którego może ubiegać się o jego udzielenie. Nie ma też ustalonej kolejności świadczeń przewidzianych p.u.s.p. (wynagrodzenie chorobowe, urlop dla poratowania zdrowia).

Po piąte, urlop w przypadku sędziego jest udzielany w razie konieczności przeprowadzenia zaleconego leczenia. O potrzebie jego udzielenia sędziemu, jak analogicznie nauczycielowi orzeka uprawniony lekarz posiadający stosowane kwalifikacje. W sensie formalnym podstawą jest orzeczenie lub zaświadczenie lekarskie.

Ponadto, w judykaturze Sądu Najwyższego, podnosi się też, że pomimo tego, iż przepis art. 93 p.u.s.p. nie precyzuje trybu podejmowania decyzji przez Ministra Sprawiedliwości i nie określa zasad procedowania w przedmiocie wniosku sędziego o udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia, to zważywszy na charakter tego urlopu (urlop udzielany „dla poratowania zdrowia”), który immanentnie wiąże się z oceną stanu zdrowia sędziego i rekomendowanym sposobem leczenia, należy przyjąć, że rozważając potrzebę jego udzielenia Minister Sprawiedliwości musi się opierać w niezbędnym zakresie, wyznaczonym przez indywidualne okoliczności każdego przypadku, na dokumentacji medycznej dotyczącej stanu zdrowia sędziego, odnoszącej się zarówno do choroby stanowiącej przyczynę złożenia przez sędziego wniosku o udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia, jak i widoków na zakończone powodzeniem leczenie w okresie, na który został zawniioskowany urlop dla poratowania zdrowia. Taki sposób postępowania w przedmiocie wniosku o udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia nie wynika wprawdzie wprost z regulacji przepisu art. 93 p.u.s.p. Jednak analiza istoty tej instytucji ustrojowej p.u.s.p. sprzeciwia się uznaniu, że Minister Sprawiedliwości przy podejmowaniu decyzji odnośnie udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia może odstąpić od zbadania istnienia okoliczności przemawiających za udzieleniem urlopu dla poratowania zdrowia, to zaś wymaga dysponowania przez Ministra Sprawiedliwości odpowiednim

materiałem dowodowym (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 7 maja 2019 r., I NO 34/19; z 1 września 2021 r., I NO 42/21).

Reasumując, w orzecznictwie trafnie przyjmuje się, że przy ocenie zasadności wniosku sędziego złożonego w trybie art. 93 p.u.s.p., każdorazowo konieczna jest analiza spełnienia następujących przesłanek:

1. musi wystąpić konkretna choroba, która czasowo uniemożliwia wykonywanie obowiązków zawodowych;
2. leczenie tej choroby wymaga czasowego powstrzymania się przez sędziego od pełnienia służby;
3. urlop dla poratowania zdrowia może być udzielony tylko w konkretnym celu, który wiąże się z przeprowadzeniem planowanego leczenia, zleconego przez lekarza;
4. urlop dla poratowania zdrowia musi mieć oparcie w zaświadczeniu lekarskim;
5. urlop taki powinien być przyznany, gdy zaplanowane leczenie rokuje powrót sędziego do pełnienia służby (podobnie Sąd Najwyższy w wyrokach: z 10 stycznia 2019 r., I NO 30/18; z 1 lipca 2020 r., I NO 38/20; z 24 marca 2021 r., I NO 3/21; z 7 lipca 2021 r., I NO 30/21; z 1 września 2021 r., I NO 42/21).

Przenosząc powyższe uwagi na grunt rozpoznawanej sprawy, przyjąć należy, że decyzja Ministra Sprawiedliwości odmawiająca przyznania urlopu dla poratowania zdrowia odpowiada prawu.

Przedłożone (także uzupełniające) przez Odwołującą dokumenty obrazujące stan zdrowia nie wskazują na konieczność powstrzymania się od wykonywania służby przez okres 6 miesięcy. Trudno uznać za przesądzenie takiej konieczności lapidarne zalecenie systematycznego i długotrwałego leczenia. Dokumentacja medyczna nie zawiera dokładnych informacji co do przebiegu planowanego leczenia czy rehabilitacji, a w szczególności nie zawiera konkretnych informacji co do okresu przewidywanego procesu leczenia i rehabilitacji. Z analizy wspomnianych zaświadczeń (oraz innych przedłożonych w sprawie dokumentów) nie można wywnioskować, jakie są widoki co do stanu zdrowia Odwołującej się na przyszłość.

Przedstawiona dokumentacja wnioskującej o urlop nie spełnia tym samym wymogów, które literalnie nakłada art. 93 p.u.s.p. To wnioskująca powinna przedstawić dokumentację medyczną wskazując, iż stan powstrzymania się od pełnienia służby, objęty wnioskiem o urlop, ma na celu przeprowadzenie zaleconego (a więc konkretnie, precyzyjnie określonego leczenia – w zakresie charakterystyki zabiegów medycznych i terminów ich przeprowadzania) oraz wskazanych w dokumentacji medycznej perspektyw powrotu do zdrowia wskutek zastosowania planowanego leczenia w czasie powstrzymania się od służby sędziowskiej. W dokumentach przedłożonych do wniosku przez wnioskującą brak wskazania sposobów leczenia, koniecznych zaplanowanych terminowych zabiegów etc.

Zgodnie z podstawową regułą dowodową mającą zastosowanie także w postępowaniu o udzielenie płatnego urlopu dla poratowania zdrowia – ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Nie jest więc zadaniem Ministra Sprawiedliwości kierowanie ubiegającego się o udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia na odpowiednie badania lekarskie, czy wskazywanie jakie jeszcze dokumenty, a zwłaszcza o jakiej treści, wnioskujący o urlop ma przedstawić. Sędzia, który od dłuższego czasu choruje, dysponuje stosowną dokumentacją obrazującą jego stan zdrowia, przebieg leczenia, planowane zabiegi, a składając wniosek o udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia winien przedstawić taką dokumentację lekarską, z której wynika, że udzielenie takiego urlopu, na określony czas, jest zasadne i wymaga powstrzymania się od pełnienia służby.

Należy też podkreślić, że samo udokumentowanie stwierdzenia choroby zawodowej, nie warunkuje jeszcze przyznania urlopu dla poratowania zdrowia. Również subiektywne okoliczności podnoszone w odwołaniu, wskazujące jedynie na dogodność połączenia planowanych zabiegów z powstrzymaniem się od świadczenia pracy w tym okresie, nie mogą mieć charakteru decydującego.

W ocenie Sądu Najwyższego, trafnie Minister Sprawiedliwości uznał, że w przypadku Odwołującej się nie zostały spełnione przesłanki udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia, wynikające z art. 93 § 1 p.u.s.p. W oparciu o przedłożoną do wniosku i następnie uzupełnioną dokumentację nie sposób

bowiem zweryfikować, czy istnieje realna potrzeba udzielenia wnioskowanego urlopu dla poratowania zdrowia we wnioskowanym wymiarze i czy zalecony (lecz nieskonkretyzowany w istocie) proces leczenia rokuje powrót Odwołującej się do pełnienia służby.

W sprawach z odwołania od decyzji Ministra Sprawiedliwości w przedmiocie odmowy udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia zasadniczo cezurę dla ustalenia stanu faktycznego i prawnego stanowi data wydania decyzji. Sąd Najwyższy w tej kategorii spraw jest nadto związany ustalonym w decyzji stanem faktycznym, w odniesieniu, do którego nie zostały podniesione w odwołaniu uchybienia procesowe, mające istotny wpływ na rozstrzygnięcie.

Gdyby dolegliwości utrzymywały się, to Odwołująca winna rozważyć ponowienie wniosku o urlop dla poratowania zdrowia załączając odpowiednie zaświadczenie lekarskie i dokumentację medyczną wskazującą, zgodnie z art. 93 § 1 p.u.s.p., na potrzebę przeprowadzenia konkretnego zaleconego leczenia, w określonym czasie, które nadto wymagałoby powstrzymania się od pełnienia służby. Niewątpliwie bowiem przy schorzeniu, na które skarża się sędzia, istnieje uzasadniona obawa, że będzie się ono odnawiać i powodować ból. Uzyskanie wnioskowanego urlopu dla podratowania zdrowia może nastąpić jedynie po dostarczeniu niezbędnej dokumentacji medycznej, która pozwoli Ministrowi Sprawiedliwości zweryfikować konieczność zastosowania takiego urlopu – zgodnie z art. 93 p.u.s.p. i da możliwość jego udzielenia.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 93 § 4 p.u.s.p., oddalił odwołanie.

[ms]

